

Almanac de Interlingua

Numero 15 – Januario 2011

Editor: Cláudio Rinaldi (almanacdeinterlingua@yahoo.com.br)

Le joia del linguas

Io es autor australiano. Mi lingua maternal es anglese. Mi sonio es scriber litteratura in varie linguas. Isto es mi viage, un viage pro apprender illos linguas. Le nomine Robert Winter es un pseudonymo litterari.

In januario 2010, le scriptor australian Robert Winter iniciava un blog pro debatter per medio de qual lingua ille poterea attinger le plus grande numero possibile de lectores in le mundo. Ille considerava scriber in un lingua natural o artificial, parlate hodie per multe milliones o ni tanto assi, ma que habeva a disposition bon dictionarios e un graphia simple.

Le ricerca pro iste idioma ideal es describe in <http://joyoflanguages.blogspot.com>, un blog o diario in que Robert postava su discopertas e su impressiones de varie idiomas. Su sequitores collabora con valiose commentarios, que a vices se disveloppa in dialogos assatis interessante. Ille refusa de immediato le anglese e le francese a causa de lor chaotic orthographia. Inter le linguas constructe, se passiona per Occidental e per le plus moderne Lingua Franca Nova. Le sequitor qui se identifica como Mithridates participa activemente del debattos: “LFN pare le lingua ideal pro si io commenciava un familia ci in Corea, perque illo es le lingua le plus facile pro le asiaticos e totes qui non ha un base romanic”, afferma ille.

Esque on poterea convincer su chef a utilizar un lingua auxiliar pro le negotios del compania? Secundo Robert, si le lingua proposita habeva certe characteristics – facilitate de apprentissage, vocabulario efficiente, acceptabilitate inter le clientes, practicitate pro uso in computatores e telephonos –, il es possibile que le chef al minus audiva le idea usque al fin. Un ultime tracto esserea certo le plus decisive: rapiditate de apprentissage. Il non suffice esser facile, on debe apprender multo rapido e multo ben. Un idioma convincente del puncto de vista negotial deberea ancora esser scripte con le alphabeto roman, continer quasi nulle flexion morphologic e esser recognoscibile a prime vista pro parlatores del anglese, ja que iste lingua es le plus studiate hodie. Interlingua esserea un option viabile, ben que le chances esserea plus grande pro Lingua Franca Nova o pro un creole angloromanic.

Il ha un periodo in que on scribe multo re Interlingua. Su defectos es discusse, su qualitates tamben. Modificationes es proposita, a vices de modo un tanto irresponsabile secundo le leges del evolution linguistic. Aspectos de marketing es prise in consideration: si on convinceva J. K. Rowling a apprender Interlingua e scriber de proprie mano un version de *Harry Potter*, le chances de que le lingua deveniva un febre esserea immense. On se sentirea como legente le texto original, libere del intervention

de un traductor. Si le esseres blau de *Avatar* parlava Interlingua in vice de Na'vi, illo poterea certo conquerer tante adeptos como Klingon o Sindarin in un unic fin de septimana. “In summa, il manca trovar un modo de render Interlingua sexy”, conclude le autor.

A certe puncto, Robert investiga qual linguas natural esserea plus adequate pro si le humanitate decideva adoptar un lingua auxiliar ancora iste decennio. On analysa vocabulos de un docena de linguas candidate, prendente in consideration le simplicitate del orthographia, le longor excessive del parolas e le recognoscibilitate major o minor del radices. Interlingua, norvegiano e finnese supervive al ronda initial, ma cade plus tarde ante le concurrentes. Tres idiomas arriva al ronda final, quando le estoniano es eliminate e le afrikaans e le indonesio es ambe declarate vincitores. Lor qualitates major es le facilitate de lectura e un simplicitate grammatical quasi creolesc. Curiosemente ambes comparti historia con le nederlandese e in consequentia ha multe parolas recognoscibile pro un europeo de bon cultura. Ambes utiliza le alphabeto roman con poc diacriticos, non ha tractos phonetic peculiar como tonos, clics glottal o harmonia vocalic, ha vocabulario actualisate e dictionarios a disposition. In fin, ecce duo linguas que satisfice le criterios minimal sin besonio de reformationes, e que poterea complementar se como linguas auxiliar occidental e oriental. Le autor face planos de unificar los in un lingua nominate Austrakaans, creante un situation fictional in que Australia se haberea colonisate per le nederlandeses.

Le discussiones es dynamic. On admitte cambiar de idea a mesura que on apprende – cosa tanto laudabile como rar in le universo del debattos. On conclude que le creoles, defense al initio, ja non servi como lingua auxiliar perque le tempore sparniate pro apprender lor vocabulario e morphologia deberea dispendere se pro dominar le syntaxe e le precision textual, plus difficile a attinger in iste typo de idioma. De plus, le creoles ha essite historicamente regardate como linguas inferior, lo que occasionarea un forte resistentia a adoptar los, specialmente per le gente plus erudite. Quando il ha casos concrete de un phenomeno, on debe prender los in conta. Il ha un attraction psicologic per le cosas plus traditional, plus intricate, plus inexplicabile. Ecce per que on respecta tanto le latino, le greco, le sanscrito, le germano, ma subestima le potentia expressive del pidgins. Un lingua troppo facile forsan non se considerarea sufficientemente seriose. On pote confunder lo con un joco – lo que a vices occorre a Esperanto, que ni es tanto simple assi. Ecce le resurrection de Interlingua, que ora se reuni al linguas favorite del autor.

Le joia de languages

Interlingua edition

Le viage de un homine pro discoperir le nova horizontes del linguas construite international (interlingua, occidental), le belle litteratura del linguas natural (francese, indonesiano, afrikaans, anglese), e pro combinar le duo pro facer un litteratura del futur.

Collage ab le version in Interlingua del blog per Robert Winter.

Verso agosto, Occidental es ancora car a Robert, ma le carentia de materiales e de usatores le jecta verso Interlingua e ille se mitte a apprender lo melior. Ille annuncia que va interromper le blog e finalmente iniciar su novella – non in Interlingua ancora, ja que ille debe studiar plus, ma in su anglese. Ma ille non abandona su sequitores del toto

e tosto appare in un nove blog, de identic aspecto ma scripte totalmente in Interlingua: <http://joiadelinguages.blogspot.com>. La ille posta traductiones e comencia a dar preferentia al orthographia traditional. Al fin de alcun septimanas, totevia, se rebella contra le lingua, troppo difficile secundo ille, con multe regulas e multe idiotismos romanic. Le apprentissage demanda multe application – il esserea plus facile apprender le italiano primo, ille exaggera. Ille tamben conclude que le anglese ha bon qualitates, que si on releva su graphia complexe, illo es un del linguas natural le plus facile a apprender.

In octobre, ille decide reprendre Occidental e passa a postar su messages in <http://joyadelinguages.blogspot.com>. Robert demonstra un disappunctamento verso le idiomas constructe in general. Necun es adequate al mundo de hodie, ni plus facile que su duo linguas natural favorite, le indonesiano e le afrikaans. Qualcuno le recommenda ancora le papiamentu, e ille plana recercar lo tamben. Al fin, on non pote expectar conclusiones definitive al leger le posts e messages in iste blogs. Lo que illos provide es argumentos pro reflexion. Il es un amusante maniera pro cognoscer projectos de linguas auxiliar pro le tempores de globalisation, considerante tanto le Occidente como le Oriente. Il es, in summa, un modo de actualizar le ideas e prejudicios que on ha formate al longo del ultime duo centennios.

Io vide Esperanto como un belle locomotiva a vapor: un successo magnific pro le dece-nove centennio, un travalio de arte e un gesta del ingenieria de que on debe inorgoliar se. Totevia, ecce le vinti-prime centennio; le plus que io trova belle le locomotivas a vapor, io non va essayar deluder me e al alteres a creder que le tal locomotivas es ancora le forma plus avantiate de transportation international. In comparison, Lingua Franca Nova es un avion a jacto o un Ferrari, que te apporta ubi tu necessita de modo multo plus rapide e effective.

In “Say goodbye to Esperanto” (16 febr 2010).

Occidental pare un urso in hibernation, tanto morte como un dodo. Ma de alcun modo on ha le insistente sensation de que in alcun momento le urso va levar se e rugir. E quando illo succedera, tu suspecta que le rugito essera belle.

In “Occidental: learn a language over breakfast?” (21 febr 2010).

Io ama le facto que, plus que mitter se in ridicule e contraproductive disputas contra proponentes de differente linguas auxiliar, le Interlingua Grammar plus tosto incoragia systemas collateral e benveni le successo de qualcunque futur lingua usante le vocabulario commun europeee, mesmo si illo involvera grande modificationes a Interlingua. In altere parolas, mesmo la in 1951, le autores diceva: ecce un vocabulario. Illo representa un abordage al extraction de vocabulos commun compartite per plure linguas major europeee. Face con illos lo que vos volera. Cambia le orthographia. Usa los con un grammatica distincte si vos place. O usa los simplemente como un ressource ab que on crea qualcosa. Nos non nos importa, proviste que como resultado final le gente se comunica usante parolas rationabilemente recognoscibile, rationabilemente naturalistic, de que le vocabulario europeee es le ver spirito. Ecce un abordage sagie, intermedie, lo que le publico general e le governamentos respectara le plus.

In “Interlingua and Afrikaans: Books galore!” (13 aug 2010).

Qualcunque lingua constructe con un mille a dece mille parlantes plus o minus fluente in 1993, quando le rete mundial se popularisava, e con un presentia considerabile in linea, includente lectiones e dictionarios, al longo de plure annos, e que assi mesmo non ha crescite exponentialmente in su quantitate de parlantes ab tunc, ja es fallite. O sia, le lingua falleva in ganiar acceptation popular e

probabilmente nunquam lo va ganiar, excepto sub induction artificial, como per decreto governamental. Illo probabilemente se debe a que le lingua es plus difficile que le consumidores es disposite a acceptar, in relation al beneficios que on percipi al apprender lo.

In “Interlingua: achieving critical mass” (24 aug 2010).

Io crede que on besonia un minuscule tracia, un minuscule tendentia, solo un pochetto de specie, un prisa... de sapor germanic.

In “Interlingua simplified... and French books arrive” (25 aug 2010).

Le rubio, le blau, le verde e le clown

Le Brasil de que on parla hodie vive le cyclo politicoeconomic fundate in 1994, quando le tunc ministro Fernando Henrique Cardoso dollarisava le economia e introduceva un plano economic cuje ideas basic remitte al hyperinflation del Germania interguerras e al Plano Austral argentin. On adoptava le real como unitate monetari e comenciava a reverter un longie periodo de inflation e impovrimento. Al mesme epocha, le electiones presidential passava a reproducer le modello statounitese, in que le campanias se concentra in duo partitos simile ma irreconciliabile, representate per le colores rubie e blau.

Le election de 2010 presentava un surprisa in su prime turno, con le candidata del verdes recipiente quasi 20 milliones de votos – insufficiente, tamen, pro que illa avantiava al ronda final. Al fin se ha electe Dilma Rousseff con 56 per cento del votos valide. Le prime femina electe al posto ha 62 annos de etate e es filia de un ingeniero bulgare con un professora *mineira* (del stato Minas Gerais).

Totevia, iste saison electoral habeva aspectos ancora plus peculiar. Le deputato federal le plus ben votate esseva le clown Tiririca, electe per São Paulo con plus que 1.200.000 votos. Le Justitia Electoral essayava impedir lo de assumer sub allegation de que ille es analphabete – cosa que on deberea haber appurate al momento de autorisar su candidatura. Le humorista se submitteva a un test ante un giudice electoral e demonstrava que sape leger e scriber, ma de forma rudimentari. Tante votos pro iste comic, ben cognite e illiterate figura representa un protesto contra le decadente scenario legislative, marcate per successive scandalos. Plus que le medietate del deputatos non se ha reelecte. Assi mesmo, 24 per cento del electos suffre proceduras policiari o judiciari. Il pare que il ha plus placias parlamentari que homines honeste disposite a occupar los.

Ironic tamen es le caso de un village appellate Mesópolis, que in greco significa ‘citate del medio’. In le turno decisive, le duo candidatos al presidentia recipeva ibi exactemente 534 votos cata, un rar caso de equalisation in le urnas.

**Vote em Tiririca!
Pior do que tá, não fica.**

*Vota pro Tiririca! Le cosas non va restar peyor que illos ja es.
Ecce un traduction libere del informal slogan electoral del clown-deputato.*

Se joca iste mense le Cuppa Asiatic

Le competition footballistic major inter le selectiones asiatic comencia le die 7 januario in Qatar. Post un experientia con quatro sedes in le sudest asiatic al ultime edition, le torneo de iste anno torna a disputar se in un sol pais. Le actual champion Iraq face su prime match contra Iran, un del equipas le plus ben successe del competition – Iran, Japon e Arabia Saudi ha tres titulos cata. Disputate cata quatro annos ab 1956, le cuppa se anticipava in un anno ab 2007 a fin de evitar le concurrentia con le Eurocuppa e le Jocos Olympic.

Tamben essera in joco le titulo del UFWC. Post haber lo sasite a Argentina con un victoria 1-0 in octobre ultime, le nipponicos lo conservava con un equalisation ante Corea del Sud e ora va mitter lo in disputa contra Jordania in lor début, le 9 januario. Pro plus information consulta www.ufwc.co.uk.

Se extinge le plus ancian moneta sudamerican

In januario 2011 le unitate monetari paraguayen perde tres zéros e se renomina *nuevo guaraní*. In curso ab 1944, le *guaraní* esseva le plus longeve moneta del continente. In le periodo 1960-1985 vigorava le cambio fixe de ₡126 per dollar statunitense. Plus tarde, le taxa de conversion augmentava progressivamente, attingente ₡6248 in 2005. In le ultime annos, totevia, le pecunia paraguayen se ha valorisate e actualmente on excambia circa ₡4600 per dollar – o sia 4,60 *nuevos guaraníes*.

Secundo le banca central paraguayen, le scopo del si nominate Programma de Renovation Monetari es simplificar le transactiones commercial e approximar le valores al realitate mundial – il ja non faceva senso parlar de millones pro summas que apena attingeva le milles de dollars.

Le practica de supprimer zéros a fin de actualizar valores es ancian como le proprie systema decimal. Ja lo utilisava inclusive pais disveloppate como Austria, Francia, Russia e Portugal. Le hyperinflation faceva que Germania aboliva novem zéros de un sol vice in le 1920s. In Brasil, non minus que quinze zéros esseva eliminate del varie unitates monetari que ja adoptava le pais.

Billet proposita per Gabriela García Doldán, qui utilisava le renovation monetari como projecto de conclusion pro su recente graduation in Designo Graphic per le Universitate Catholic de Asunción. “Io designava cata billet con foco in un thema, de modo que, plus que exhiber un denomination, illo contine ancora un message expressante aspectos cultural, que identifica nostre pais in su historia, litteratura, musica, artesaneria e botanica”, commentava illa. Secundo le governmento, tamen, le vetule billets continuara valide per le proxime duo annos, e le noves conservara le mesme designo, substitute solmente le parola *mil* per *nuevos*. Resurgera tamben le monetas de *céntimos*, ante longe tempore extincte a causa de lor basse valor.